

کتابخانه آفرینش

خطبه غدیر

خطبه زین العابدین علیه السلام و آله و سلم در غدیر خم

www.ketab.ir

ترجمه و پژوهش استاد علی بن ابی طالب
بر اساس نسخه انتخاب طبرسی
(از علماء و محدثین قرن ششم هجری)

امشارات نیرین سپین
تهران - ۱۴۰۲

کلبانگ آفرینش

خطبه غدیر

نسخه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و عن یزید

پژوهش و ترجمه : استاد علی اکبر صادقی
بر اساس نسخه احتجاج طبرسی از علما و محدثین قرن ششم هجری
خوشنویسی متن (نسخ) : سید محمد کاظم ناصری
ترجمه فارسی (تستعلیق رایانه‌ای) : کاوه اخوین، زیر نظر استاد عباس اخوین
مجموعه آثار هنری : گروه هنرمندان
مدیریت طرح و تولید : محمد علی داودی پور
طراحی گرافیک : مهنوش مشیری (آگاهان ایده)
پردازش رایانه‌ای : محمدرضا داودی پور
حروف نگاری : سینانگار
بازخوانی : فرهاد بهارلو
تفکیک رنگ و چاپ : مؤسسه قرآیند گویا
چاپ : مؤسسه قرآیند گویا
صحافی : صحافی
ساخت قاب : تولید سیر
چاپ دوم : ۱۴۰۲
شمارگان : ۳۰۰ نسخه
شابک : ۹۸۷-۹۶۴-۷۶۷۹-۲۳-۶
بها : ۳۰۰۰۰۰ تومان

اشارات نیرین سین

تهران، یوسف آباد، انتهای خ شهید مهram، خ شهید مهماندوست، شماره ۱۲، کد پستی: ۱۴۳۸۶-۸۴۹۶۴
تلفن: ۸۸۰۰۲۵۳۸ (۰۲۱) دورنگار: ۸۸۰۰۷۵۰۴ (۰۲۱)

محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. غدیر خم، خطبه. فارسی - عربی
کلبانگ آفرینش: خطبه غدیر خطابه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در غدیر خم/پژوهش و ترجمه علی اکبر صادقی.
تهران: زرین و سیمین، ۱۴۰۲. ۱۰۸ ص. (مصور/رنگی). 978-964-7679-33-6 فیبا
کتاب حاضر بر اساس نسخه احتجاج طبرسی است. فارسی - عربی.
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- اثبات خلافت
محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- خطبه ها غدیر خم، خطبه. غدیر خم صادقی، علی اکبر، مترجم
۲۰۳۲۵۹۹ ۲۹۷/۴۵۲ BP۲۲۳۳/۵۴/۳۳.۵۸ ۱۳۸۹

همه حقوق مادی و معنوی کتاب و تصاویر و آرایه ها برای ناشر و صاحبان آثار محفوظ است.

فهرست

۹-۸	غدير، امام علي بن ابي طالب
۱۱-۱۰	غدير، امام علي بن موسی الرضا
۱۳-۱۲	غدير، علامه شيخ عبدالحسين اميني
۱۵-۱۴	غدير، علامه سيد محمد حسين طباطبائي
۲۶-۱۶	پيشگفتار، استاد علي اكبر صادقي
۱۰۱-۲۸	متن و ترجمه خطبه غدير
۱۰۴-۱۰۲	حماسه غدير، نعمت آزر

خط ثلث، سید کاظم ناصری، ۱۳۷۸

www.ketab.ir

فهرست آثار هنری

۴	نقاشی خط علی، رشید بت (پاکستان)
۷	خوشنویسی (ثلث)، سید محمد کاظم ناصری
۱۱ و ۹	خوشنویسی (ثلث)، استاد آیت الله سید مرتضیٰ نجومی
۲۷ و ۱۵، ۱۳	خوشنویسی (ثلث و دیوانی)، علی سبتي نجفی
۲۷	طرح اولیه تذهیب: مهین دخت سالک مهدوی
	(با تشکر از استاد اسداله کیانی)
۲۹-۲۸	نقاشی غدير خم و کتیبه غدير، استاد فرهاد رستم پور
۳۰	خوشنویسی (ثلث)، کتیبه حاشیه متن، علی سبتي نجفی
۴۳-۴۲	نقاشی پرده مباهله، دوره قاجار
۴۳	خوشنویسی قل لا استلکم، استاد جواد سبتي
۶۷-۶۶	نقاشی خط علی ولی الله، استاد علیرضا اسکندری
۹۱-۹۰	کاشیکاری ورودی مسجد جامع بسطام
۱۰۵	طراحی گرافیکی علی با حق، رضا عابدینی

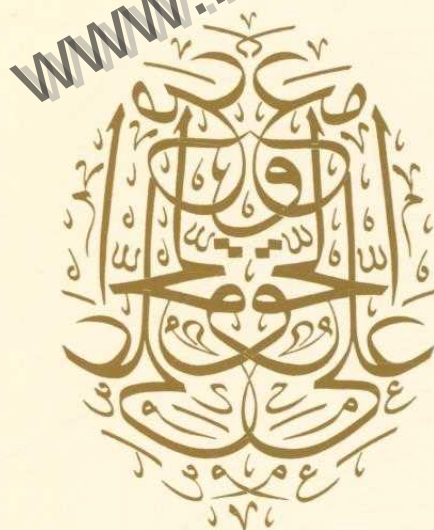
خبر

امام علی بن ابیطالب (ع)

خداوند اقرار به توحید را نمی پذیرد مگر با اعتراف به نبوت پیامبرش ص، و هیچ دین و آیینی را نمی پذیرد مگر با پذیرش ولایت کسانی که به ولایتشان امر کرده است، و زمینه های اطاعت خداوند فراهم نمی آید مگر با تمسک به عصمت الهی و عصمت اهل ولایت او. از این رو خداوند در روز غدیر آیاتی را بر پیامبرش ص نازل فرمود و اراده خود را درباره مخلصین و برگزیدگانش برای مردم تبیین فرمود و رسول خدا ص را مأمور کرد تا پیام او را به مردم ابلاغ نماید و در این راه از اهل باطل و نفاق نهرا سید و حفظ رسولش را از آسیب آنان تضمین کرد. خداوند در این آیه از رازهای نهفته در دل های اهل تردید و مردمان از دین برگشته پرده برداشت و مؤمنان و منافقان را از هم جدا نمود. آنگاه اهل حق عزیز تر شدند و آنان که در میان حق ثابت قدم بودند، پایدار تر گشتند. در مقابل، نادانی منافقان و تعصب آنان از دین برگشتگان فزونی یافت. آنان از شدت عصبانیت دندانها و دستها را بر هم فشردند، سخنها گفتند و فریادها برآوردند و لغزشها داشتند. برخی بر عناد و لجاجت خود پایدار ماندند و حاضر به پذیرش حق نشدند. گروهی نیز امر الهی را به زبان پذیرفتند، اما باور حقیقی و قلبی به آن نداشتند و جمعی با زبان و قلب و ایمان صادقانه آن را پذیرفتند و به استقبالش رفتند. در آن روز خداوند دینش را کامل کرد و چشمان پیامبر ص و مؤمنان و پیروان راستین را روشنی بخشید و آنچه که برخی از شما گواه آن بودید و برخی خبر آن را شنیده اید رخ نمود. آن روز نعمت زیبای خدا بر بندگان صبور و پایدارش کامل گشت و خداوند آنچه را فرعون و هامان و قارون و لشگریانش فراهم آورده بودند تباه ساخت و کاخهایشان را ویران کرد.

امروز (روز غدیر) روز با عظمت و مهمی است که در آن گشایش رخ داده و نردبان ترقی برافراشته شده و حجتها آشکار گشته است. امروز روز روشنایی و پرده‌برداری از خالص‌ترین مقامات است. امروز روز کامل شدن دین، روز عهد و پیمان بسته شده، روز شاهد و مشهود، روز آشکار شدن عقده‌های نفاق و کفر، روز بیان ایمان، روز طرد شدن شیطان، روز دلیل و برهان، روز جدایی حق از باطل، که وعده آن به شما داده شده، روز ملأ اعلیٰ (فرشتگان عالم بالا)، روز ارشاد و هدایت، روز آزمون بندگان، روز راهنمایی پيشاهنگان قوم، روز آشکار گشتن آنچه در سینه‌ها پنهان و پوشیده بود، روز تصریح به افراد خاص، روز شیث، روز ادریس، روز یوشع، روز شمعون، روز امن و آسودگی. روز ظهور آنچه در نهان پاسداری می‌شد و روز عیان شدن رازهاست. مصباح المتعبد شیخ طوسی و مصباح کفعمی.

خط ثلث، استاد آیت الله سید مرتضیٰ نجومی، ۱۳۷۱

غدير

امام علی بن موسی الرضا (ع)

احمد بن محمد بن ابی نصر می گوید: ما به همراه جمعیت بسیاری خدمت امام رضا بودیم. گفتگو پیرامون روز غدیر بود. بعضی از حاضران غدیر را انکار کردند. امام رضا فرمود: پدرم از پدرش علیهم السلام نقل کرد که: روز غدیر نزد اهل آسمان مشهورتر از اهل زمین است. خداوند در فردوس اعلیٰ قصری دارد که با خشتی از نقره و خشتی از طلا بنا شده است. چون روز غدیر فرا رسد، اهل آسمانها به این قصر وارد می شوند و خدا را تسبیح و تقدیس و تهلیل می گویند. در پایان روز به آنان ندا می رسد که به جایگاهتان برگردید که تا غدیر دیگر از خطا و لغزش در امان هستید و این به خاطر گرامی داشت محمد ص و علی ع است (تهذیب شیخ طوسی).

پذیرش ولایت حضرت امیر مؤمنان علی ع از سوی مؤمنان در روز غدیر خم، مایه اطاعت فرشتگان در سجودشان برای آدم است. پس هر که از پذیرش ولایت امیر مؤمنان ع در روز غدیر سربیزی کند، مانند ابلیس است. و خدا هیچ پیامبری را مبعوث نکرد مگر این که در روز بعثتش غدیر را برایش مجسم فرمود و آن گاه که برای امتش وصی و جانشین پس از خود را منصوب کرد، خداوند حرمت غدیر را نیز در آن روز به او شناساند (اقبال الاعمال سید بن طاووس).

غدیر روز کمال دین و خواری شیطان است. هر کس در این روز خدا را عبادت کند و بر خانواده و برادرانش گشایش دهد، خداوند بر مال او می افزاید و آزادی از دوزخ به او عنایت کند. خداوند در این روز تلاش شیعه را پاس دارد و گناهانشان را ببخشد و عمل ایشان را بپذیرد. غدیر روز رهایی از گرفتاری و روز ریزش گناهان و روز نشر دانش و بشارت است. عید غدیر بزرگ ترین عید است که دعا در آن مستجاب است. غدیر روز بر تن کردن لباس نو و کندن لباس سیاه

و روز بر طرف شدن اندوه‌ها و گذشتن از گناه شیعیان امیرالمؤمنین
 است. غدیر روز سبقت جستن و بسیار درود فرستادن بر محمد و
 آل محمد و روز خشنودی و عید اهل بیت محمد ص است. غدیر روز
 قبولی اعمال و روز فزون خواستن و آسایش مؤمنان و تجارت با
 خداست. غدیر روز دوستی و رسیدن به رحمت خدا و روز تزکیه و
 ترک کبائر و گناهان و روز عبادت است. غدیر روز افطاری دادن به
 روزه‌داران و روز شادباش گفتن شما به یکدیگر است. پس وقتی
 مؤمن برادر ایمانی خویش را ببند بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ.
 ستایش خدایی را سزاست که ما را از گروندگان به ولایت امیر
 مؤمنان و ائمه علیهم السلام قرار داد (اقبال الاعمال).

خط ثلث، استاد آیت الله سید مرتضیٰ نجومی، ۱۳۷۱

فایل علامه عبدالحسین امینی

پیامبر خدا ص در سال دهم هجری بر آن شد که رهسپار حج شود و این موضوع را به مردم اعلام کرد. گروه فراوانی به مدینه آمدند تا با او حج بگذارند - حجّی که به آن حجّة الوداع، حجّة الاسلام، حجّة البلاغ، حجّة الکمال و حجّة التّمَام گفته می شود و حضرت از زمانی که هجرت کرد تا آنگاه که درگذشت، سوای آن، حجّی نکرد. چون حضرت مناسک را به پایان برد و به سوی مدینه رهسپار شد و به غدیر خم در جُحفه رسید، جایی که راههای مردم مدینه و مصر و عراق از هم جدا می شود، و این مصادف با پنجشنبه هجدهم ذی الحجه بود، جبرئیل امین از سوی خداوند با این آیه بر ایشان فرود آمد که: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا يَصْلُحْ لِلرَّسُولِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَنْ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ» (ای پیامبر، آنچه از جانب پروردگارت به سوی تو نازل شده ابلاغ کن و اگر نکنی، چه سود از تو را از گزند مردم نگاه می دارد. آری خدا گروه کافران را هدایت نمی کند.

در این وقت جلوی جمعیت و نزدیک جحفه بود. پیامبر دستور داد آنها که پیش رفته اند بازگردند و آنها که در پی بودند همان جا بمانند و آنگاه که اذان ظهر را سر دادند، حضرت با مردم نماز گزاردند و چون از نماز فارغ شدند در میان مردم و بر فراز جهاز شتران به سخنرانی برخاستند و با صدای بلند فرمودند: سپاس و ستایش و پرستش خدای راست و از او یاری می جوییم و بدو ایمان داریم و بر او توکل می کنیم و از شرارت های نفس مان و کارهای زشت خود به او پناه می بریم و گواهی می دهیم که معبودی جز خدا نیست و محمد بنده و فرستاده اوست. سپس فرمودند که من به زودی دعوت حق را لبیک خواهم گفت. در ادامه حضرت

نبوده است. بلکه در میان اهل سنت، صدها دانشمند و حافظ حدیث و مفسر قرآن، حدیث غدیر را روایت کرده و در کتب خود آورده‌اند.

از دانشمندان و مؤلفان متقدم، تا آنجا که تحقیق و تفحص شده، بیست و شش عنوان کتاب، پیرامون همین واقعه و جهات مختلف آن باقی مانده است، از جمله:

کتاب الولاية، تألیف مورخ شهیر و مفسر نامدار سنی مذهب، محمد بن جریر طبری، متوفی ۳۱۰ هـ که ظاهراً نخستین دانشمندی است که در این موضوع کتابی مستقل تدوین کرده و در آن به هفتاد و پنج طریق حدیث غدیر را روایت نموده است و به نقل کتاب معجم الادباء، تألیف حموی، ج ۱۸، ص ۸۰، نامبرده کتابی دیگر نیز نام فضائل علی بن ابیطالب نگاشته است.

کتاب الولاية فی طرق حدیث الغدیر، تألیف حافظ ابن عقده حمدانی متوفی ۲۳۳ هـ که حدیث یادشده را با یکصد و پنج طریق نقل کرده است. (تهذیب النبوه، ج ۷، ص ۳۳۷) کتاب طرق حدیث الغدیر، ابوطالب عبدالله احمد بن زید انباری متوفی ۳۵۶ هـ. (نجاشی، ص ۱۶۱)

کتاب ابوبکر محمد بن عمرو بن محمد تمیمی بغدادی مشهور به جعابی، متوفی ۳۵۵ هـ که با یکصد و بیست و پنج طریق، حدیث غدیر را روایت کرده است. (الغدیر، ج ۱، ص ۱۵۲-۱۵۸)

گذشته از آثاری که از دانشمندان و اهل روایت از اهل سنت و جماعت نقل شد، تألیفات زیادی به وسیله محققان و

دانش پژوهان شیعه در این زمینه نگارش یافته است؛ از آن جمله است کتاب بسیار ارجمند عبقات الانوار، مشتمل بر بیست جلد که دوازده جلد آن به وسیله دانشمند مورخ و محقق نامدار، میرحسین هندی، تألیف شده و هشت جلد دیگر، تألیف و تکمیل فرزند برومند و عالم اوست.

کتاب قیم و جامع الاطراف الغدیر، ۲۰ ج، علامه حاج شیخ عبدالحسین امینی. این کتاب را می‌توان دائرة المعارف شیعه در موضوع تاریخ اسلام و ولایت علوی دانست.

در همین روزگار حاضر محققان و محدثان و مؤلفان اهل سنت نیز به ذکر حدیث غدیر و ثبت آن پرداخته‌اند، از آن جمله اند: احمد زینی دهلان مکی شافعی در کتاب الفتوحات الاسلامیه؛ شیخ یوسف بنهانی در کتاب الشرف المؤید؛ سید مؤمن شیلنجی مصری در کتاب نور الابصار؛ شیخ محمد عبده در کتاب تفسیر المنار؛ عبدالمجید آلوسی بغدادی در کتاب نثر اللالی؛ شیخ محمد حبیب الله شنقیتی در کتاب کفایة الطالب؛ دکتر احمد فرید رفاعی در کتاب تعلیقات معجم الادباء؛ دکتر احمد زکی مصری در کتاب تعلیقات الاغانی؛ استاد احمد نسیم مصری در کتاب تعلیقات دیوان مهیار دیلمی؛ استاد محمد محمود رافعی در کتاب شرح الهاشمیات؛ حافظ ناصر السّنة حضرمی در کتاب تشیيف الآذان؛ دکتر عمر فروخ در کتاب حکیم المعرفة. (الغدیر، ج ۱، صص ۱۴۷-۱۵۱)

همان طور که پیش از این اشاره شد، حدیث غدیر در کتب و تألیفات مورخان و اهل حدیث تا یکصد و بیست و پنج

طریق آمده است که از میان آن راویان، اسامی اشخاص زیر را که از مشاهیر اصحاب پیامبر اکرم می‌باشند، به عنوان نمونه ذکر می‌کنیم: ۱. ابوبکر بن ابی قحافه، ۲. عمر بن الخطاب، ۳. عثمان بن عفان، ۴. طلحة بن عبدالله تمیمی، ۵. زبیر بن عوام، ۶. عباس بن عبدالمطلب، ۷. اسامة بن زید بن حارثة، ۸. انس بن مالک، ۹. جابر بن عبدالله الانصاری، ۱۰. سعد بن ابی وقاص، ۱۱. عبدالرحمان بن عوف، ۱۲. حسان بن ثابت، ۱۳. سعد بن عباد، ۱۴. ابویوب الانصاری، ۱۵. عبدالله بن مسعود، ۱۶. سلمان فارسی، ۱۷. ابوذر غفاری، ۱۸. عمار یاسر، ۱۹. مقداد بن اسود، ۲۰. سمره بن جندب، ۲۱. سهل بن حذیفه، ۲۲. ابی بن کعب، ۲۳. امیرالمؤمنین علی، واز بانوان صدر اسلام: ۲۴. اسماء بنت عمیس، ۲۵. ام سلمه همسر پیامبر، ۲۶. عایشه دختر ابوبکر، ۲۷. ام هانی، بنت ابیطالب، ۲۸. صدیقه طاهره، فاطمه زهرا، دختر رسول خدا. (الغدیر، ج ۱، ص ۵-۲۳)

حال که واقعه غدیر و پیام آن روز از مهم‌ترین وقایع تاریخ اسلام بوده و اکنون که بیش از یکصد میلیون مسلمان در جهان بر اساس فرمان خداوند و بر طبق وصیت لازم الاطاعة پیامبر او، اسلام و معارف و احکام دینی را از ناحیه نورانی علی امیرالمؤمنین و ائمه طاهرین، صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین، تلقی می‌کنند، دریغ است که بسیاری از این پیروان راستین اسلام و تشیع از خطابه غرا و پیام انسان‌ساز پیامبر خود در روز غدیر به قدر شایسته آگاه

نباشند و یا به سبب ناآشنایی با زبان تازی از درک و استفاده از آن متن ارجمند محروم بمانند و به همین جهت ترجمه پارسی آن گرامی‌گفتار، بر طبق متن مروی در کتاب بسیار معتبر احتجاج طبرسی (ابومنصور احمد بن علی بن ابیطالب الطبرسی) دانشمند و محقق عظیم الشأن قرن ششم هجری که از مصادر بااعتبار کتب روایت است، به عمل آمد، هرچند که مرا آن مایه نبود که بتوانم آن جاذبه و بلاغت را که در گفتار شریف است تأمین کنم، ولی به درستی گفته‌اند که: «آب دریا را اگر نتوان کشید/ هم به قدر تشنگی باید چشید».

در پایان، ناگفته نگذارم که مرا در این کار، منظور همان بود که گفته آمد و گر نه در سر نه هوای رهنمودی به گمشده‌ای داشته‌ام که «لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلِيَكِّنَ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ...» (بقره ۲۷۲) و نه در دل اندیشه احقاق حق نسبت به آن مظلوم تاریخ و آن ولی مطلق. این بنده، با همه خردی و بی‌خردی، این قدر دانم که نه حق را به کار و تلاش چون منی نیاز است و نه کوشش این بی‌دست و پا را قدری و منزلتی؛ تنها به همین شادم که گردی در پی این کاروان باشم که به «او» سوگند، مرا همین افتخار سرشار می‌دارد. در اوراق بعد، متن خطابه رسول خدا، صلوات الله علیه و آله، و ترجمه پارسی آن به نظر اهل ولایت امیرالمؤمنین علی سلام الله علیه خواهد رسید.

فروردین ۱۳۸۹ هجری شمسی

تهران، علی اکبر صادقی